

vonatkozó jogokat és köteleességeket, valamint az egyes intézmények tárgyi feltételeit. Betekintést nyerünk az egyes intézmények vezetőinek, ellenőrzőinek és felügyelő hatóságainak gondozó és kormányzati munkájába és képet alkothatunk a nagy tömegek művelődési lehetőségeiről. A könyvet a szerző elsősorban a tanügyi közigazgatásban dolgozó hivatalnokok, igazgatók és tanítók számára írta, de tanulságot meríthetnek belőle mindazoknak az iskoláknak a vezetői is, akik tanítványaikat a népiskolákból kapják és mindazok a tanügyi férfiak, akik az iskolán kívüli népművelés útján bekapcsolódnak a nagy tömegek fölemeléseért folytatott munkába. Szüksége van erre a könyvre minden kultúrpolitikusnak és minden pedagógusnak, aki a nemzeti köznevelés szervezetében egy kissé részletesebben akar tájékozódni a népnevelésről. Haszonnal forgatják a közigazgatás más területén dolgozók és mindazok, akik a nemzeti köznevelés munkájába a maguk sajátos munkaterületéről akarnak hidat építeni. A könyv beosztása világos, stílusa egyszerű, a tárgymutató megkönnyíti használatát. *Quint József.*

Békés vármegye törvényhatósági iskolán kívüli népművelési bizottságának évkönyve MCMXXVIII. Szerkesztette: **Tantó József**, népművelésügyi titkár. Átnézte: *Dr. Daimel Sándor* alispán. Békéscsába, 1928. 192 l.

Népoktatásunk törvényes rendezése óta egyre határozottabbá vált annak a tudata, hogy az oktatást a tanköteles koron túl levő ifjúságra és a felnőttekre is ki kell terjeszteni. Mégpedig egyrészt az elmaradt iskolai oktatás pótlása végett, másrészt az iskolanyújtotta műveltség kiegészítése, valamint az időszerűvé váló kérdések ismertetése céljából. A népművelésügynek természetesen kedvezett korunk demokratikus iránya is. Szükségességét azonban annak a belátása tette nyilvánvalóvá, hogy a társadalmi és gazdasági föllendülést a kultúra általános színvonala határozza meg s így a társadalmi és gazdasági fejlődés valójában a nép erkölcsi és szellemi fejlettségétől függ.

A népművelési mozgalom a társadalomból is indult ki s jöhet lassan haladt, 1911-ben már meg lehetett szervezni az Országos Szabadoktatási Tanácsot. Az addig kialakult népművelési intézmények egységes és tervszerű irányítása lett a feladata.

1922-ben az egész népművelésügyet újjászervezték. Gondozására a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban külön ügycsoportot létesítettek és elrendelték az iskolán kívüli népművelési bizottságoknak törvényhatóságokként való megalakítását. E bizottságoknak az a feladatuk, hogy a népművelés iránt való érdeklődést ébren tartsák; a népművelés javára fokozzák a társadalom erkölcsi és anyagi támogatását; az összes erre alkalmas intézményeket bevonják a népművelési munkába és egyben biztosítják népművelési tevékenységük tervszerűségét és összhangját.

A törvényhatósági népművelési bizottságok szinte nemes versenyre keltek új hivatásuk területén. A már eddig is elért eredményeknek szép bizonyosága Békés vármegye évkönyve. Kiállítása igen tetszetős, tartalma pedig gazdag, tanulságos és sok jóval biztató.

A bizottság elnökségének lelkes előszava után az első részben a népművelés multját, történeti fejlődését írta meg Tantó József. A második részben az iskolán kívüli népművelés jelenlegi szervezetét ismerteti; közli kiválóságainknak a magyar népre és a népművelésre vonatkozó gondolatait, valamint a népművelési irodalom, az illetékes hatóságok és a népművelést szolgáló intézmények jegyzékét. A harmadik részben találjuk Békésvármegye állapotrajzát. A negyedik rész pedig tizenegy fejezetben tárja fel a bizottság évi munkásságát és annak eredményeit. Az áttekintést megkönnyítik: Békésvármegye tanügyi térképe; kimutatások a vármegye lakosságának nyelv, vallás és foglalkozás szerint való megoszlásáról; grafikonok az előadásokról és tanfolyamokról.

Ezt a gazdag tartalmat százhusz kép (fénykép és művészi rajz) egészíti ki, ami nemcsak tanulságossá, hanem élvezetessé is teszi az emlékkönyv lapozgatását.

Váradi József.

Die Arbeitsschule in Sowjet-Rußland. Osteuropa-Verlag. Königsberg—Berlin. 1927.

Bár az orosz szovjeturalom bukását már ismételtelen megjósolták, reámutatva arra, hogy annak semmi köze az igazi szocializmushoz, hogy az nem proletárdiktatúra, hanem csak egy kis politikai töredék önkényuralma, mely a cárizmus szelleméből táplálkozik, mégis mindig tovább tudja nyújtani az életét és minden lehetőt elkövet, hogy a maga létjogosultságát kimutassa az európai közvélemény előtt.

Igy a bolsevikok pedagógiai téren is „érdemeket“ akartak szerezni és bizonyos eredményeket felmutatni és e célból „a szocialisztikus szovjet-köztársaságok uniója“ kiállítását rendezett az orosz munkaiskolából, melyet először Moszkvában, majd pedig Koppenhágában, Hamburgban és végre Berlinben mutattak be. A kiállítási kalauzban találunk két rövid elvi, magyarázó cikket is. Az elsőt *Pinkevits A.* írta *A szovjetpedagógia alapelvei* címmel, a másikat *Lumacsarszki A.*: *A népművelés általános helyzete az orosz szocialisztikus szövetséges szovjetköztársaságban* címen.

Pinkevits szerint a szovjet pedagógiai elméletének kiindulópontja a pedagógiai folyamat fogalma, melynek 3 oldala a bioszociális, a szociológiai és a filozófiai. Az első jelenti az ember fejlődésének gondos tanulmányát, amivel a pedagógia és az eugenika foglalkozik. A szociológiai oldal az embernek a társadalomban való helyzetét tisztázza és a szovjet felfogása szerint a nevelő folyamat célja épp az ember társadalmi tudatának és helyzetének az elemzéséből folyik. A filozófiai oldal ott érvényesül, hol a művelődésről beszélnek, amikor az axiológiai mozzanat nyomban előlép. A pedagógia ily értelemben az alkalmazott tudományok típusa, melynek specifikus vonása épp a pedagógiai folyamat. A szovjetpedagógia alapelveit következőképp lehet összefoglalni: 1. A nevelőintézmények a pedagógiai folyamat világosan fölismeret céljából folynak. 2. A pedagógus feladata a nevelő- és képző-